

Юрко Лоза, машиніст врубової машини і комсомолец, русявий і веселий хлопець, коли зустрічав було пенсіонера Івана Федоровича Вернигору, потомственого й почесного вибійника, що "всього тільки" 54 роки пропрацював на шахті, — так Юрко Лоза (між іншим — рекордист!) підкидав кашкета й гукав весело:

— Старикам почот!

— Здоров, здоров! — одказував Іван Федорович й привітно усміхався.

Юрко підбігав до Івана Федоровича, тис йому міцно руку і обов'язково закидав:

— Ні, хоч що ви там собі кажіть, дєдушко, а врубова машина — не обушок... Доки ви своїм обушком тяп-ляп, — я своєю врубівкою тонну та тонну, тонну та тонну. Так чи не так?

— Так-то воно так, а проте не кепкуй, Юрку, з обушка. Обушок своє діло зробив... Та ще подекуди й робить... Тільки ви, молодь, щодо обушка — слабка гайка...

— Ну, вже й слабка...

— А що, скажеш, — не слабка?

— Доісторичний струмент...

— Історичний який знайшовсь!? А спробуй доісторичним, як воно в тебе вийде?!

Отак було Юрко з Іваном Федоровичем при зустрічі обов'язково потримуються...

А треба вам по секрету сказати, що Іван Федорович дуже Юрка любив, а Юрко, як не зустріне днів зо два Івана Федоровича, — обов'язково постукає у його вікно:

— Чому вас не видно, дедушка? Обушка нагострюєте, чи що?

— Ні, з врубівкою твоєю цілюся!..

Це так було до війни...

А як німці захопили шахту, Юрко Лоза нищив фашистську погань, бувши комсоргом у партизанському загоні, а Іван Федорович цілими днями сидів біля вікна, сумно дивився на вулицю і, коли повз його двір проходила ворожа каска, люто стискав кулаки...

І завжди біля нього на лаві лежав його старий і вірний товариш — обушок...

Ганна Петрівна, дружина Івана Федоровича, поралася біля печі, прибирала в хаті... І все мовчки, все мовчки. Іноді тільки глибоко зітхала.

Сумною, чорною завісою обіп'яло всенький Донбас, а разом із ним і ту шахту, де ціле життя пропрацював Іван Федорович Вернигора і де становив рекорди машиніст врубової машини, комсомолец Юрко Лоза.

Одного осіннього вечора до хати Івана Федоровича вскочив захеканий Юрко:

— Захуйте!

Іван Федорович миттю одімкнув у присінку чуланчика й упхнув туди Юрка.

Ганна Петрівна присунула до дверей чулана діжку з водою.

Тільки-но вони приховали Юрка — грук у двері...

Влетів до хати розлютований гітлерівець:

— Де партизан?

— Нема в нас ніякого партизана, — одказав Іван Федорович.

Фашист одіпхнув Івана Федоровича й ударив прикладом Ганну Петрівну...

Огледівши хату, він вискочив у присінок, перекинув діжку з водою й рвонув двері до чулана.

Іван Федорович вхопив обушок, вийшов у сіни, і, коли гітлерівець, націлившись, присів вибити двері прикладом, Іван Федорович махнув обушком так, як він махав ним у забої 54 роки підряд...

Був живий німець колись...

І не в Дрездені, і не в Мюнхені догнивав він, а в старому, давним-давно забутому шурфові, куди спроводив його Іван Федорович укупі з урятованим Юрком...

Як відбудували після фашистської навали шахту, Івана Федоровича щоранку можна було бачити біля прохідної, — 73 роки його не лякали, і обушок на його плечі аж вилискував...

Юрко підходив до Івана Федоровича і тис йому руку:

— Доброго ранку, дедушко!

— Здоров, Юрку! Як здоровля?

— Дякую! Пошли, доле, обушкові вашому многая лѣта!

— А врубова?

— Врубова, дѣдушко, у забої машина дорога, а біля чулана нею замахуватись незручно...

— Так струмент, — кажеш, — доісторичний?

— Ой, дѣдушко, історичний! Та ще ж і історія хороша!

— То-то ж бо й є!